

Věhlasné lidové léčitelce se říkalo bába Kamenická a nikdy to neznělo hanlivě. Paní Božena Kamenická se naopak dočkala úcty a respektu. Proslavila se jako výborná diagnostička. K tomu jí stačil vzorek ranní moči, který nahrála nad plamenem a za okamžik rozpoznala, jaká nemoc člověka trápí. Uměla však také říct: tohle já nezvládnu a poslat pacienta k lékaři.

Žila skoro sto let. Ještě ve svých 98, krátce před smrtí, léčila - bylinkami, radou, slovem. Herec Jiří Bartoška ji nedávno připomněl, když mluvil o své nemoci: "Jel jsem k bábě Kamenické, což byla strašně zajímavá stará paní v Plzni. Nechtěla mě vzít, že prý na to už nestačí. Nakonec jsme ji ukecali, tak řekla, že mi nejdřív vyčistí krev a pak mě začne léčit bylinkami. Řekla: Bůh tě má rád a chce, aby ses uzdravil. Ona byla dokonalá."

Ač její osobní život provázela jedna tragédie za druhou, dokázala dát naději druhým.

Tetinka

Božena Kamenická vyrostla ve velké rodině - měla devět sourozenců. Narodila se v předminulém století - v roce 1898 v Janštýně na Jihlavsku. Jako dívka měla na tu dobu celkem smělý plán, rozhodla se studovat medicínu. Traduje se ovšem, že jako mladá medička omdlela u první pitvy, a tak se rychle rozhodla, že medicína není její cesta. Obor ovšem zcela neopustila. Začala chodit na odbornou školu v České Lípě, kde absolvovala přírodovědný kurz zaměřený na fytoterapii a zdravotní vědu. Škola byla specializována na rehabilitaci a přírodní léčbu a tam se právě setkala s bylinkami. Postupem let se stala jejich znalkyní, s léčivými rostlinami si i povídala.

"Paní Kamenické jsme říkali tetinko. Vyprávěla mi, že vlastně nelituje, že medicínu nemohla dodělat. Uměla si rozšířit své výtečné znalosti léčivých účinků bylinek sama. Myslím, že to měla v sobě kdesi hluboko už dávno zakódováno i bez učení," říká dnes osmdesátiletý Stanislav Kalibán z Plzně, který s Boženou Kamenickou spolupracoval od roku 1946. "Ohromně jsme si rozuměli. Byla věřící a to, co uměla, byl opravdu boží dar."

Do Radnic přišla Božena Kamenická v roce 1938 a to už měla za sebou léčitelské začátky. Praktikovat začala v České Lípě, kde tehdy se svým manželem Karlem žila. Odtud ale musela na začátku německé okupace odejít. Přestěhovali se do Radnic, k její sestře Anně. Už tehdy za války mívala i sto pacientů denně.

"Stávali na schodišti, a když se na někoho nedostalo, ubytoval se v hotelu a počkal do druhého dne," pamatuje si Stanislav Kalibán.

Většina lidí Boženu Kamenickou popisuje jako vlídnou a skromnou. Ona však dokázala zjednat pořádek i velmi rázně.

"Někdy bylo třeba zakročit a uklidnit frontu čekajících pacientů nebo jim říct, že pro dnešek končí s ordinací. Tehdy vyšla na schodiště a pěkně nahlas řekla, že dnes už neordinuje a ať všichni odejdou," říká Stanislav Kalibán. "Začínala v půl osmé ráno a kromě

Instinkt č.35 - 26.08.2004

polední přestávky pracovala až do šesté hodiny odpoledne. Vzala si od pacienta moč, nalila ji do ampule a tu zahřívala nad kahanem. Dívala se, mlčela a tak po pěti deseti minutách začala mluvit. Podrobně popsala zdravotní stav neznámého člověka a poradila mu, jak a jaké léčivé rostliny užívat. Některé směsi bylin si odnášeli pacienti od nás, pro jiné si došli do lékárny." Tak to šlo celé dny a roky.

Prezidenti u báby

Totalitní režim léčitelství nepřál, ale Boženě Kamenické její praxi nedokázal zakázat. Ve stejné době také nedaleko od Plzně - v Sušici - působil i další slavný léčitel - páter Ferda.

Do Radnic přijížděli lidé z celého Československa, ale i ze zahraničí. Paní Kamenická měla pacienty ze Spojených států, z Kanady a nikoho neodmítla. Říkávala prý, že nemá právo odmítnout někoho například kvůli tomu, jak politicky smýšlí.

"Jednoho dne přijel za Boženou Kamenickou primář pražské nemocnice," vypráví Stanislav Kalibán. "Dal tetince lahvičku s močí a prosil ji o radu, jak zbavit pacienta úporné škytavky. Tetinka se zamyslela a řekla, že pokud onomu muži neseženou lék, tak se do dvou dnů uškytá k smrti. Pak přiznala, že bylinky na to nemá, ale lék existuje a dá se sehnat ve Francii. Zčista jasná řekla i přesný název klasického farmaceutického výrobku. Opravdu netuším, jak na to přišla - snad jeden z případů, kdy se projeví její jasnoviděcké schopnosti. No a z toho škytavého pacienta se vyklubal prezident Ludvík Svoboda," říká Stanislav Kalibán. Tvrdí, že klientem paní Kamenické býval i Václav Havel. "Už v roce 1990 stanovila tetinka jeho diagnózu, kterou mu poslala písemně. Mimo jiné ho upozorňovala na špatnou funkci průdušek a plic. Pana Havla si vážila a říkala, že takového člověka seslalo českému národu nebe." Do jejího domu jezdil pro radu a bylinky také Karel Gott, Josef Kemr, kdekdo.

Dvakrát Jaroslav

Bylo jí už dvaatřicet roků, když se narodil její jediný syn Jaroslav. Tehdy už se pár let zabývala léčitelstvím v České Lípě a také jakýmsi "tušením". Právě schopnost předvídat ji samu vystrašila, když vytušila, že její dítě nebude dlouho žít. Malý Jaroslav zemřel v pěti letech při autonehodě. Jel v autě se strýcem Otakarem, bratrem paní Kamenické, a na rovné silnici se auto bez příčin převrátilo, malý chlapec se zranil na hlavě a zemřel. Jeho strýc Otakar přežil bez šrámu. Otakarův osud se však ještě jednou propletl s životem jeho sestry Boženy.

Tři roky po neštěstí Otakar ovdověl. Zůstal sám se třemi syny. Nejmladšímu bylo teprve šest týdnů a - jmenoval se Jaroslav. Božena Kamenická s manželem neváhali a Jarouška adoptovali. Do své rodiny přijali i dva starší chlapce - Karla a Othona - a vychovávali je jako své. Jejich otec Otakar s nimi nežil, ale samozřejmě za svými syny často jezdil.

Synovec Karel Krutiš na svou tetu Boženu vzpomíná: "Víte, my jsme jako děti moc nechápali, co se děje. Jen dodnes vidím, jak každé

Instinkt č.35 - 26.08.2004

ráno, když jsme odcházeli v Radnicích do školy, jsme se doslova prodírali zástupem lidí, kteří v našem domě byli prakticky nepřetržitě. Kromě večerů, sobot a nedělí."

K léčitelství jí přibyla výchova tři kluků. "Teta se s námi moc nepárala," říká Karel Krutiš. "Pamatuju si - to mi mohl být tak šestnáct - jak jsem byl na zábavě a cestou domů jsem kouřil. Když teta zjistila, že ještě nejsem doma, šla mě hledat a uviděla, jak držím v ruce cigaretu. Dostal jsem facku jako hrom," směje se dnes osmašedesátiletý Karel Krutiš, který žije v Plzni stejně jako starší bratr Othon. Nejmladší, adoptovaný Jaroslav zemřel. Teta starším bratrům vždycky říkala: Buďte na Jardu hodní, on tady dlouho nebude. Zemřel ve svých padesáti sedmi letech, dva roky před smrtí své adoptivní matky.

Zvláštní příběh se odehrál také s otcem tří chlapců, bratrem paní Kamenické Otakarem. Vzpomíná na to Karel: "V září 1956 za námi a za tetou přijel náš otec. Zrovna jsem přišel zvenku a táta ležel v posteli. Teta si mne zavolala a řekla, že otec je na tom špatně a bude žít tak dva roky. Začala ho léčit a vypadalo to dobře - otec se spravil o šestnáct kilo. Jenže v září 1958 zemřel. Přesně za dva roky po tom, kdy přijel nemocný do Radnic."

Tragické rány osudu Boženy Kamenické musela kompenzovat radost, kterou se jí dařilo šířit. Kromě jiných za ní přicházely ženy, které nemohly otěhotnět. "Díky jejímu léčení se narodily možná čtyři stovky dětí," vypravuje Stanislav Kalibán, který s Boženou Kamenickou spolupracoval až dokonce jejího života. Desítky fotografií miminek jsou nalepeny v knize díků, která je uložena v muzeu v Radnicích. Dojemná poděkování přicházela od rodičů po celém světě. Po jejích bylinkách otěhotněly ženy v USA, Kanadě, Německu a třeba i v Lotyšsku. "Ženy se u tetinky neléčily déle než půl roku. Naordinovala jim čaj a k tomu musely užívat železo," říká pan Kalibán. Každý balíček s bylinkovou směsí pro neplodné ženy Božena Kamenická požehnala malou modlitbou.

Lékaři a léčitelka

Bába Kamenická, bába z Radnic nebo bába z Tymákova, jak se jí říkalo podle vesnice, kde právě bydlela, se nepouštěla do léčby nemoci, na kterou tušila, že nestačí. Intuitivně dokázala rozpoznat, kterého pacienta musí odmítnout a doporučit mu lékaře. Božena Kamenická s lékaři dokázala spolupracovat - a někteří s ní.

"Když se v roce 1950 přestěhovala na patnáct let do Tymákova, jezdila za jedním plzeňským primářem, který jí pravidelně na pátek připravoval vzorky moči svých pacientů, u kterých si nebyl jistý diagnózou. Tetinka v jeho ordinaci určovala, co komu z pacientů chybí. Velice se snažila o spolupráci s lékaři, protože klasickou medicínu nepodceňovala. Byla v kontaktu s krčným specialistou, kterému posílala své pacienty na vytržení mandlí, a pak pokračovala v bylinné léčbě," říká Stanislav Kalibán.

Velké úspěchy měla s léčbou ekzémů u dětí. Dařilo se jí také léčit otevřené rány na nohou a lidem s takovými problémy dávala přípravek mentán a různé masti. Mentán vyráběla z mentolu dovezeného z Japonska. Také připravovala balzám, který léčil žaludeční a dvanácterníkové vředy. Jeho základem byla aloe, kterou rozmixovala a naložila do bylinných vín z dvaadvaceti bylinek. Nemocným doporučovala také medový sirup nebo takzvaný sirup ČČ, které likvidovaly zahlenění. Tvrdila, že silné zahlenění se odráží na funkci ledvin i močových cest. V knize díků v radnickém muzeu píše léčitelce lékař z Plané. Božena Kamenická u jeho syna určila, že za jeho

Instinkt č.35 - 26.08.2004

zdravotní problémy může infekce míchy. Připravila směs bylin, které hoča vyléčily. Po několika letech lékaři potvrdili, že chlapec měl lymeskou borreliózu, nemoc tehdy naprosto v Československu neznámou.

Základem léčení byly pro Boženu Kamenickou bylinky. **Připravovala je pro ni její spolupracovnice z Dobříše, která léčivé rostliny sháněla po celé republice. Od ní putovaly bylinky do lékáren, s nimiž radnická léčitelka spolupracovala, a tam je lékárníci míchali přesně tak, jak si paní Kamenická přála. Dodnes se míchají čaje podle její původní receptury na Dobříši**, ale i v jedné plzeňské lékárně.

Kozy neléčím

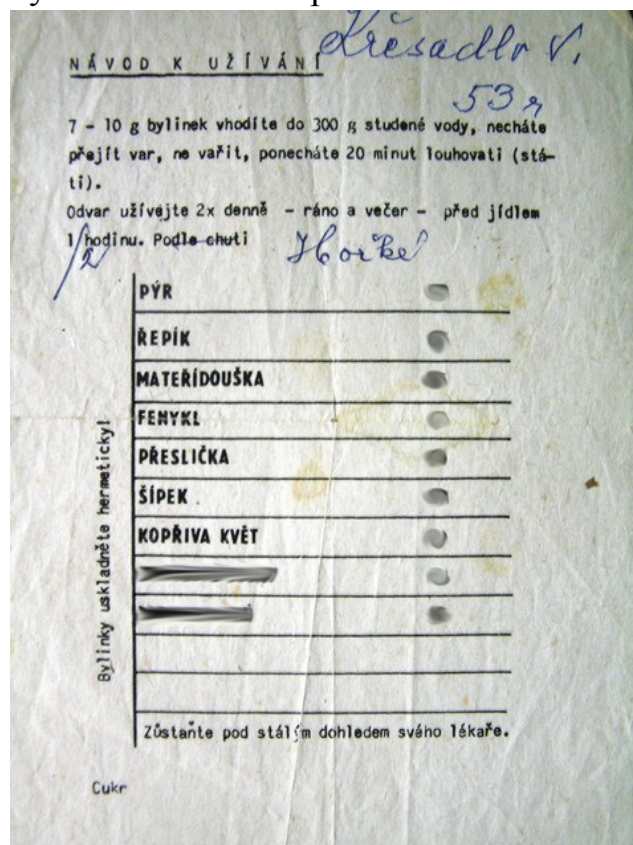
Všeobecná nedůvěra v léčitelství za minulého režimu mívala i zlomyslnou podobu. Boženu Kamenickou přišel občas někdo vyzkoušet. "Jednou přinesl starší muž lahvičku s močí. Krátce se na ni zadívala a přísně řekla: Dědečku, tak vy budete rodit? Podstrčil jí totiž moč své vnučky. Jindy jí někdo přinesl kozí moč a dostal rychlou odpověď: Kozy zatím neléčím," vzpomíná Stanislav Kalibán.

Léčitelství pohltilo Boženu Kamenickou natolik, že málokdy někam chodila. Její svět byli pacienti, jejich zdraví a bylinky. Jedinou její společenskou událostí býval nedělní oběd, na kterém se scházeli její přátelé. "Sama byla v jídle střídámá, ale pro ostatní uměla připravit hody. Její nedělní oběd byl výtečný, uměla být skvělou hostitelkou. Alkohol nepila, ale po obědě si dala malou skleničku piva. Prý kvůli trávení," říká Stanislav Kalibán.

Když zůstala sama, manžel zemřel už v roce 1970, rozhodla se přestěhovat do malého dvoupokojového bytu v Plzni. To už jí bylo osmdesát let. I tehdy a sem za ní lidé přijížděli a znovu se ve frontě točili na schodišti.

V devadesáti šesti letech prodělala operaci kyčelního kloubu, sice úspěšně, ale od té doby chřadla. Zemřela v září 1996 na slabé srdce. Do stovky jí zbývaly dva roky.

Božena Kamenická

Náhled originální receptury léčitelky Boženy Kamenické